

Aptaujas «Sociālo dienestu kapacitāte un starpinstitucionālā sadarbība» rezultāti

Ilze Rudzīte
LPS padomniece
veselības un sociālajos
jautājumos

Īslīce, 2017.gada 31.marts

Mērķauditorija

Aptauja tika veikta 2017.gada februārī, izsūtīta visām pašvaldībām

Saņemtas atbildes:

- no 106 pašvaldību sociālo dienestu vadītājiem
- no 207 sociālajiem darbiniekiem darbam ar ģimeni un bērniem (t.sk.2 vīrieši)

Sociālā darba speciālistu skaits

2017.gada sākumā sociālajos dienestos **69,4 %** no nepieciešamā sociālā darba speciālistu skaita

- SPSPL nosaka, ka katrā pašvaldībā jābūt 1 sociālā darba speciālistam uz 1000 iedzīvotājiem
- šajās 106 pašvaldībās bija 1959535* iedzīvotāji - nepieciešami 1960 sociālā darba speciālisti
- SD sniegtās atbildes – 1360 sociālā darba speciālisti, t.sk. 1024 sociālie darbinieki (no kuriem 348 SD darbam ar ģimeni un bērniem)
- 4 pašvaldībās nav SD darbam ar ģimeni un bērniem

*PMLP, 01.01.2017.

Sociālais darbs ar ģimenēm un bērniem (1)

Ieva Lāss: «Sociālajiem darbiniekiem pārmet neprofesionalitāti, pasivitāti, nepietiekamu situācijas izvērtēšanu, zemu informētību par notiekošo ar klientu un tamlīdzīgi. Katrs šis gadījums visvairāk ietekmē to *sociālo darbinieku ģimenēm ar bērniem, kuram ģimene ir vai ir bijusi klients, vai sociālais darbinieks ir bijis tikai kontaktā ar šo ģimeni*».

Sociālais darbs ar ģimenēm un bērniem (2)

Sociālo darbinieku noslogotība un klientu lietu skaits:

- klientu lietu skaita maksimālā robeža dažādās valstīs variē no 20 līdz 35 lietām
- aptaujas dati liecina, ka 207 darbinieki strādā ar 11757 klientu lietām, kurās ir kāda no sociālās funkcionēšanas grūtībām un lielākoties komplicētas, ilgstošas sociālās problēmas – vidēji 25-30 tūkstoši cilvēku

Sociālais darbs ar ģimenēm un bērniem (2)

Aptuvenais personu skaits klientu lietās, ko sociālie darbinieki uzrāda, ir 36 003, kas ir vidēji 3,28 personas uz tā klientu lietu, ar ko tiekas sociālais darbinieks

Līdzko sociālajam darbiniekam klientu lietu skaits pieaug virs 20-25 un vienas nedēļas laikā vairs nav iespējams pievērsties visiem klientiem, klientu lietu strukturēšanai pieaug nozīme, jo tā atvieglo darba organizāciju

53 sociālo darbinieku atbildēs klienta zemā motivācija un nevēlēšanās sadarboties ir minēti kā viens no nozīmīgākajiem šķēršļiem, lai realizētu profesionālo sociālo darbu ar ģimenēm un bērniem

Sociālais darbs ar ģimenēm un bērniem (3)

Sociālā darbinieka viens no profesionālajiem uzdevumiem ir darbs ar klienta motivēšanu un motivācijas pārmaiņu stiprināšanu, uzturēšanu, bet, ja aktīvo klientu lietu un krīžu situāciju skaits ir augsts, bet pieejamo resursu skaits ir zems, tad ir dabīga sociālā darbinieka aktivitātes pārdalīšana uz vairāk motivētiem klientiem un akūtām krīzes situācijām.

Sociālais darbs ar ģimenēm un bērniem (3)

Daudzviet, izteikti novados, sociālie darbinieki ar ģimenēm un bērniem veic arī tādu sociālā darba praksi, kas kaut kādā ziņā ir salīdzināma ar ģimenes ārsta praksi:

- darbinieks pārzina situāciju kopienā,
- labi pazīst tās iedzīvotājus, palīdz risināt krīzes situācijas, piešķir materiālo palīdzību,
- motivē pārmaiņām u.tml.

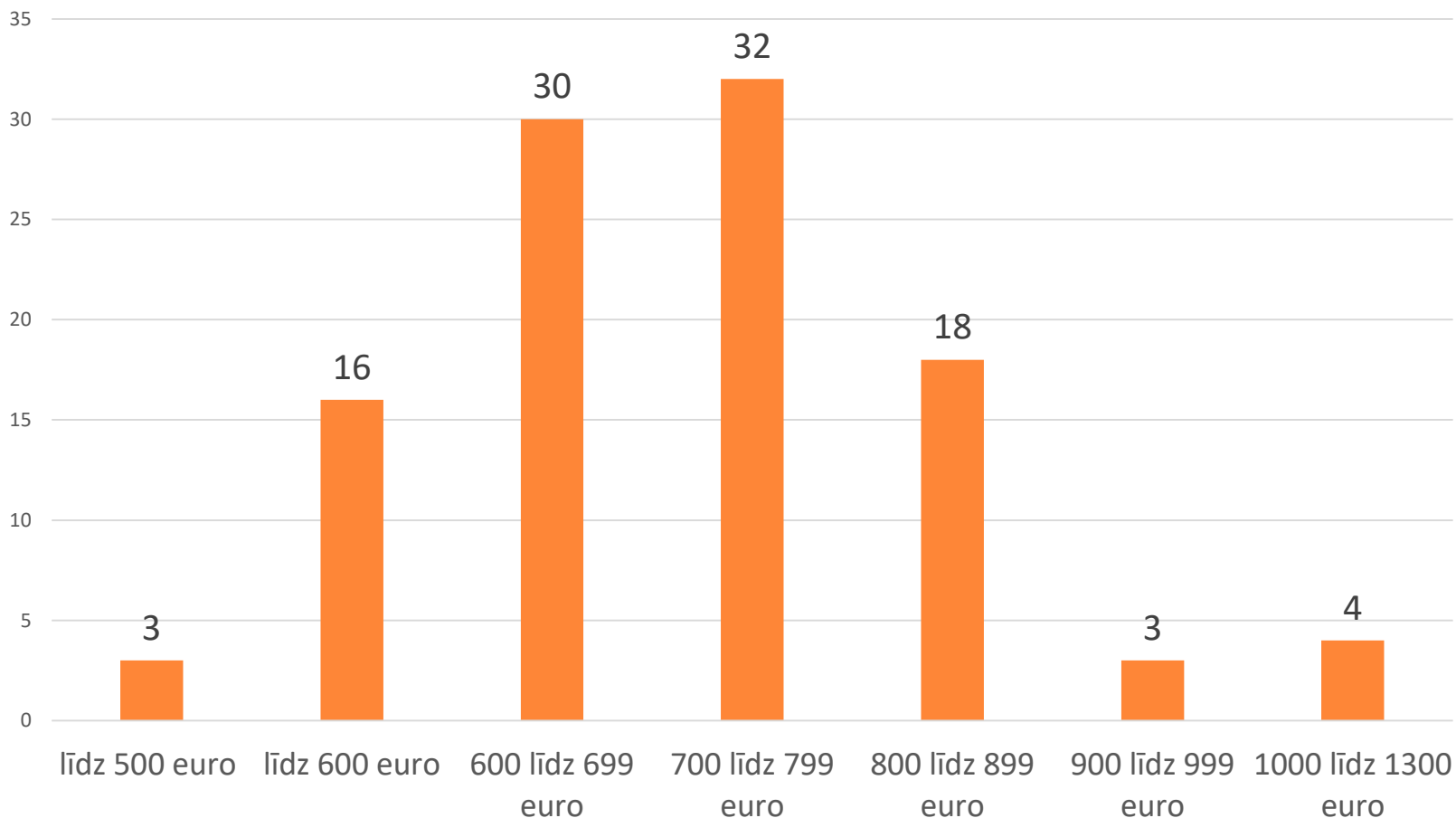
Varētu to saukt par vispārīgo sociālā darba praksi jeb – sociālo darbinieku ikdienas valodā lietots termins – “universālais”.

Šajā gadījumā klientu lietu skaits varētu būt diezgan augsts un ietvertu dažādas klientu mērķa grupas, ne tikai sociālo darbu ar ģimenēm un bērniem.

Sociālo darbinieku mēnešalga (pirms nodokļu nomaksas, euro) pašvaldībās (pašvaldību skaits)

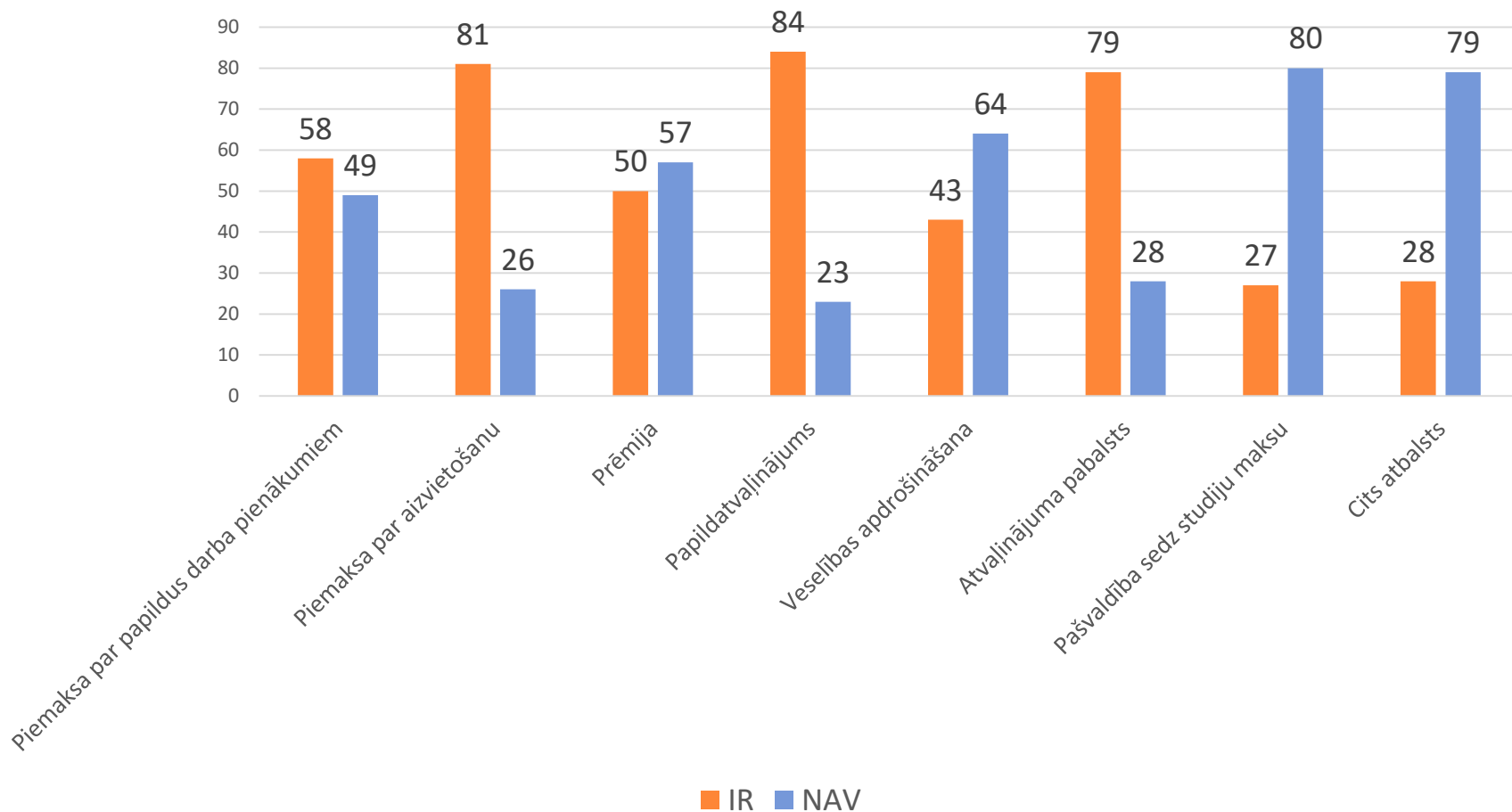
Mēnešalga pirms nodokļu nomaksas

Papildus sociālās garantijas un atbalsts

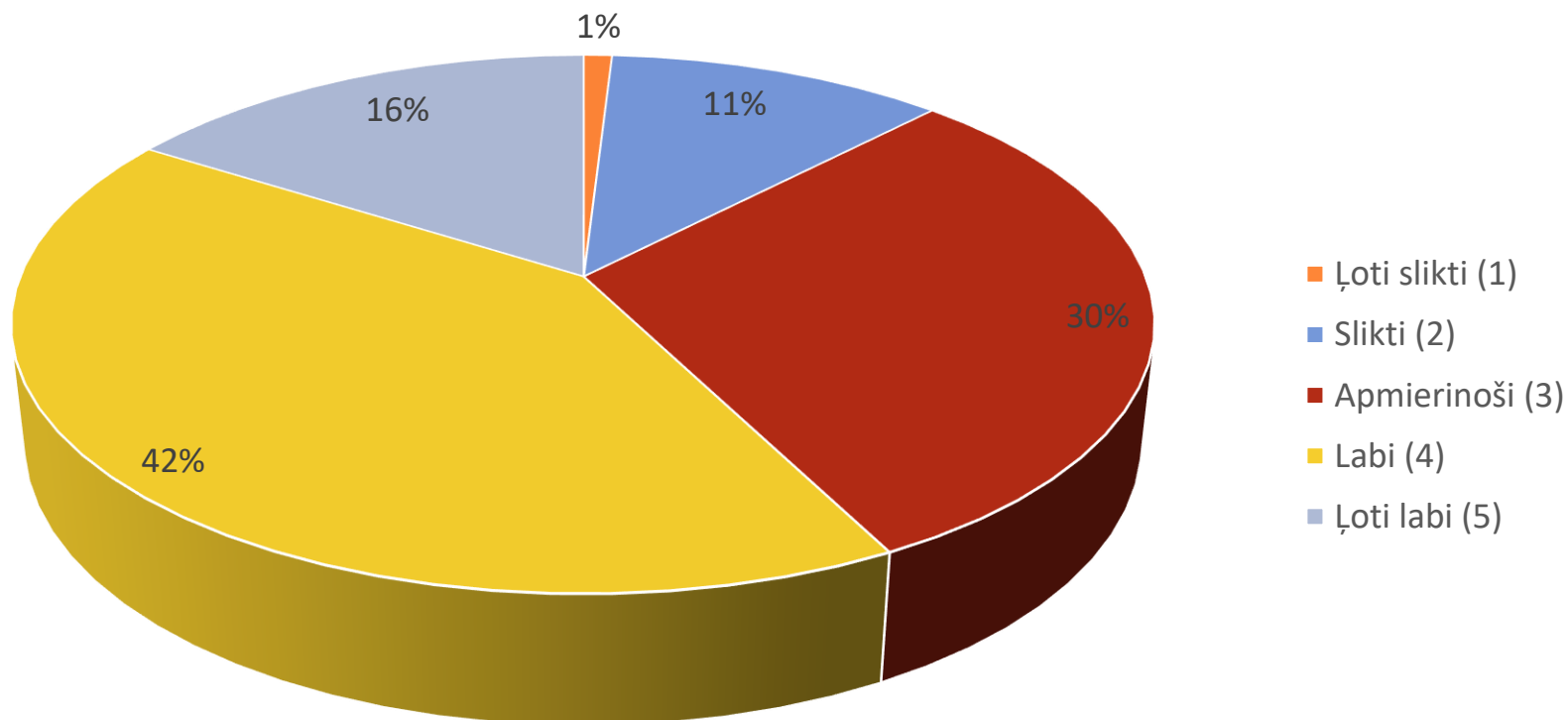
Diagrammas virsraksts

Sadarbība ar institūcijām BTA jautājumos – pirmsskolas izglītības iestādes

Diagrammas virsraksts

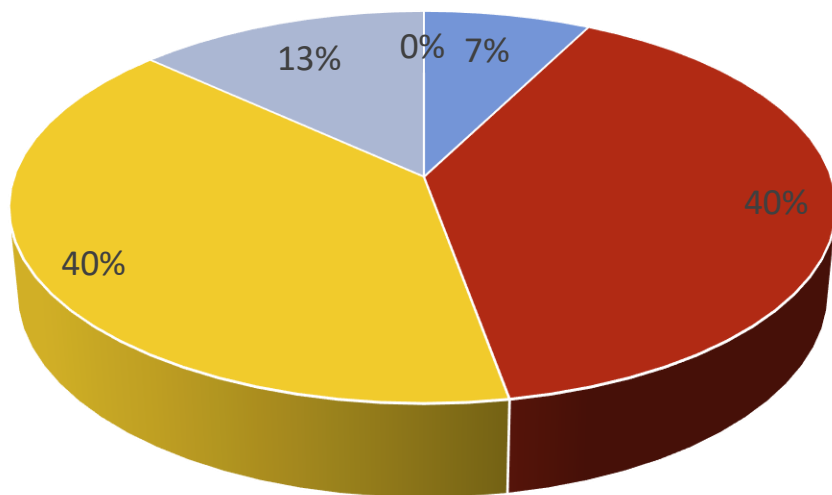

Sadarbība ar institūcijām BTA jautājumos – izglītības iestādes un izglītības pārvaldes

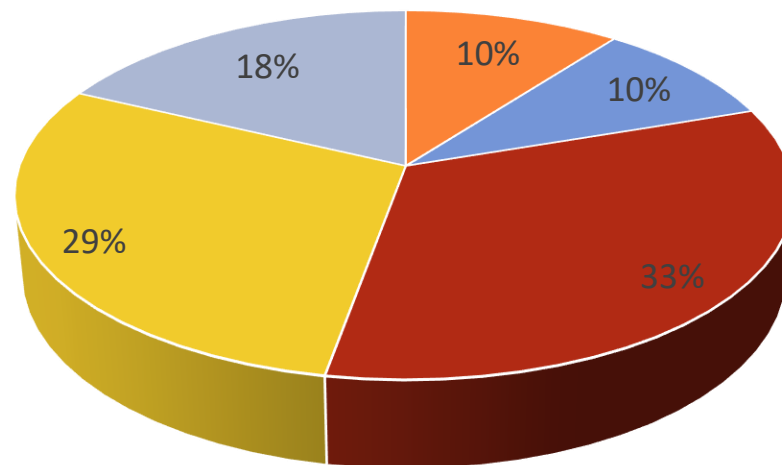
Izglītības iestādes

Diagrammas virsraksts

Izglītības pārvaldes

Diagrammas virsraksts

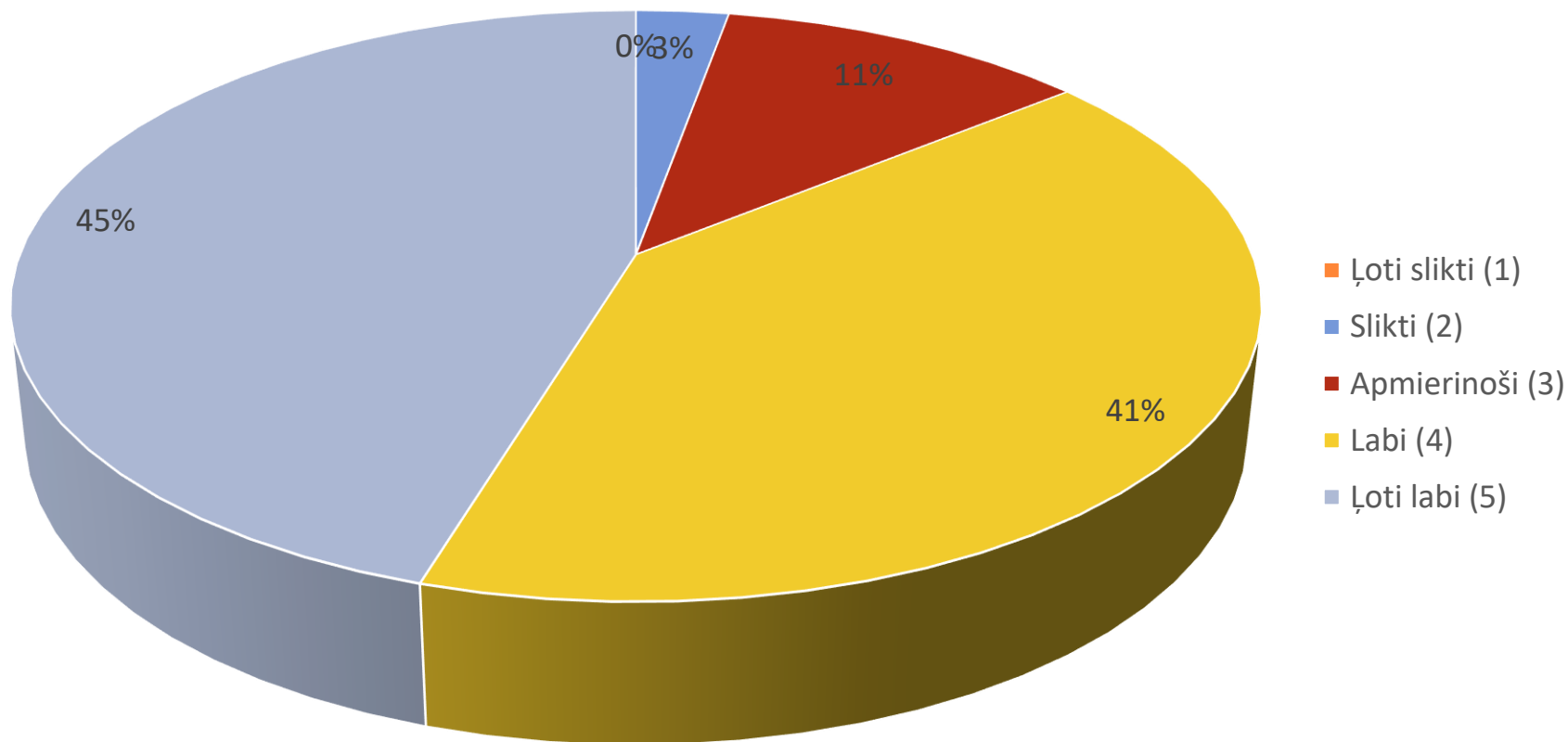

- Ļoti slikti (1)
 Slikti (2)
 Apmierinoši (3)
- Labi (4)
 Ļoti labi (5)

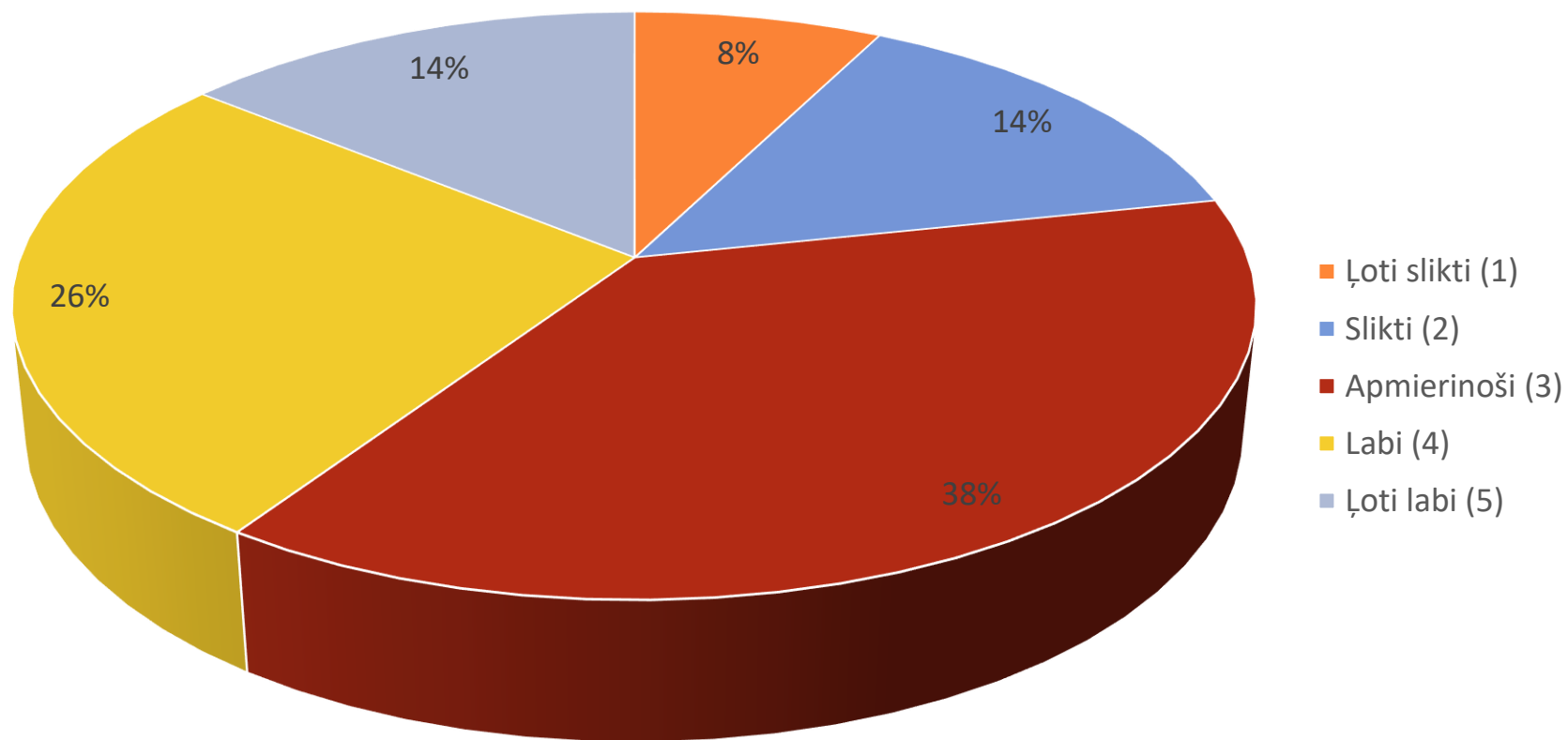
Sadarbība ar institūcijām BTA jautājumos – bāriņtiesa

Diagrammas virsraksts

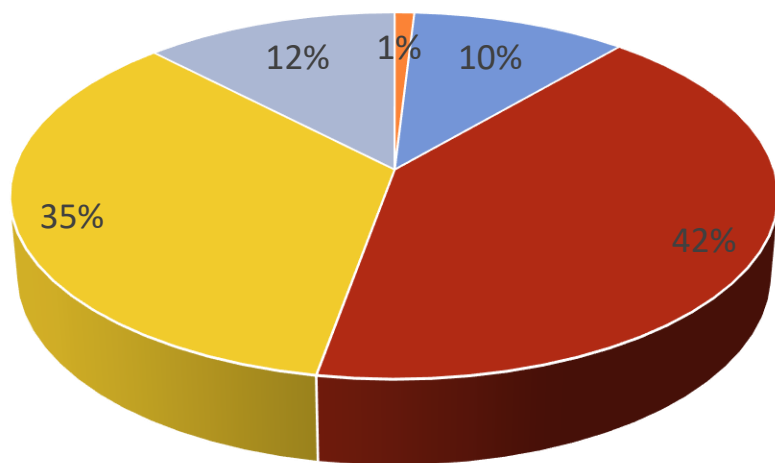
Sadarbība ar institūcijām BTA jautājumos – ģimenes ārsti

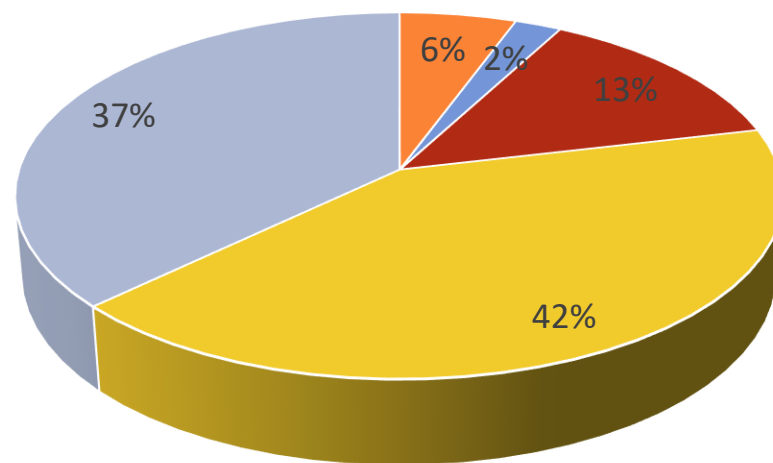
Sadarbība ar institūcijām BTA jautājumos – valsts policija un pašvaldības policija

Valsts policija

- Ļoti slikti (1)
 ■ Slikti (2)
- Apmierinoši (3)
 ■ Labi (4)
- Ļoti labi (5)

Pašvaldības policija

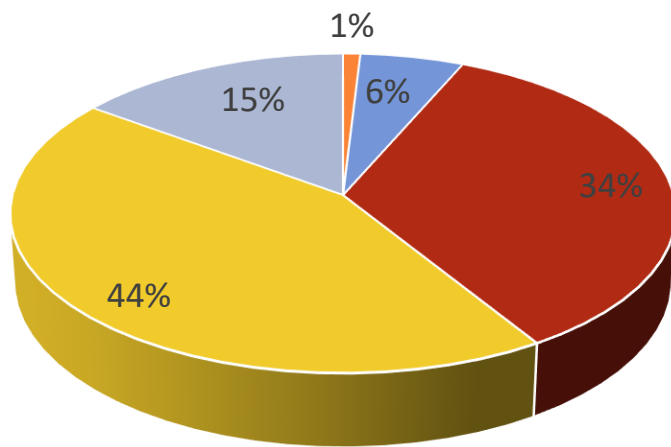

- Ļoti slikti (1)
 ■ Slikti (2)
- Apmierinoši (3)
 ■ Labi (4)
- Ļoti labi (5)

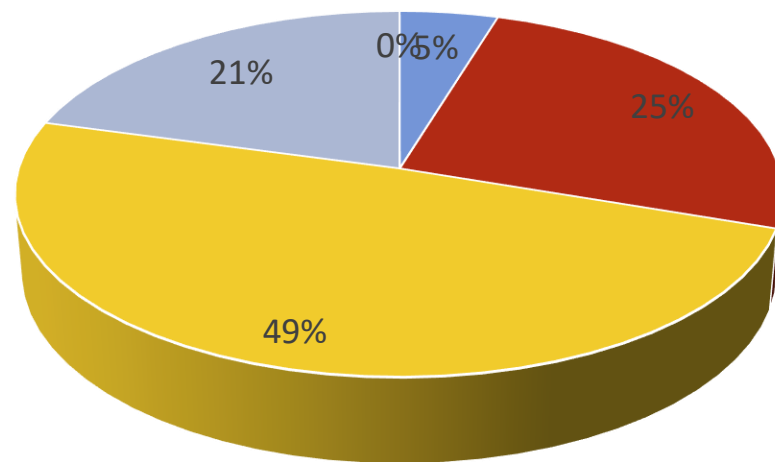
Sadarbība ar institūcijām BTA jautājumos – VBTAI un LM

VBTAI

- Ļoti slikti (1)
- Slikti (2)
- Apmierinoši (3)
- Labi (4)
- Ļoti labi (5)

LM

- Ļoti slikti (1)
- Slikti (2)
- Apmierinoši (3)
- Labi (4)
- Ļoti labi (5)

Galvenās problēmas sadarbībā

1. Ne vienmēr informācija tiek sniegta savlaicīgi un ir pilnīga:
 - izglītības iestādes informē tad, kad vairs pašas netiek galā - par nesekmības, uzvedības problēmām sarosās tikai tuvojoties mācību gada beigām; par vienaudžu vardarbību izglītības iestādēs vispār nav informācijas;
 - medicīnas iestādes reti sniedz informāciju, slimnīcas - pārsvarā tikai gadījumos, lai pacientu nogādātu uz mājām,
2. Ne vienmēr sadarbība ir vērsta uz kopīga rezultāta sasniegšanu.
3. Ne vienmēr speciālistiem ir interese par to, kas notiek tālāk ar ģimeni, t.i. speciālists sniedz palīdzību savas kompetences robežās un tālāk par savas "iejaukšanās" rezultātu nevienu neinformē.
4. Informācijas apriti kavē pārmērīgi pārprastā sensitivitāte, info neizpaušana, neuzticēšanās viens otram par sniegtās informācijas konfidencialitātes nodrošināšanu.
5. Dažkārt sniegtā informācija no piem., krīžu centriem, psihologiem, ir ļoti vispārīga un maz palīdzīga tālākajā sadarbībā ar ģimeni.
5. Nepietiekams preventīvs darbs no visu institūciju puses (finanšu un cilvēkresursu nepietiekamība).

Piedāvātie risinājumi sadarbības uzlabošanai (1)

1. Vienots sadarbības modelis

Izstrādāt rīcības plānu, metodisko materiālu sociālajiem darbiniekiem efektīvas sadarbības nodrošināšanai, nosakot institūcijas kompetenci/intervences robežas sociālo gadījumu risināšanā

Atbildības regulējums - nedefinēti skaidri algoritmi, cik daudz katra institūcija konkrētās situācijās un apstākļos izdara pati, kad iesaista citas institūcijas. Pienākums policijai un izglītības iestādēm, ārstniecības personām sadarboties, sniedzot nepieciešamo informāciju. Izmaiņas likumdošanā, piemēram Ārstniecības likumā u.c.

2. **Finansiāls atbalsts** - finansējuma paredzēšana, lai speciālistiem nebūtu komandā jāstrādā uz entuziasma pamata.

3. **Pietiekošs atbalsta personāls izglītības iestādēs** - sociālie pedagogi, psihologi. Lai savlaicīgāk identificētu sociālās problēmas ģimenēs ar bērniem, būtu nepieciešams, ka sociālais pedagogs strādā katrā PII. Sociālais pedagogs – nav pakļauts izglītības iestādes vadītājam.

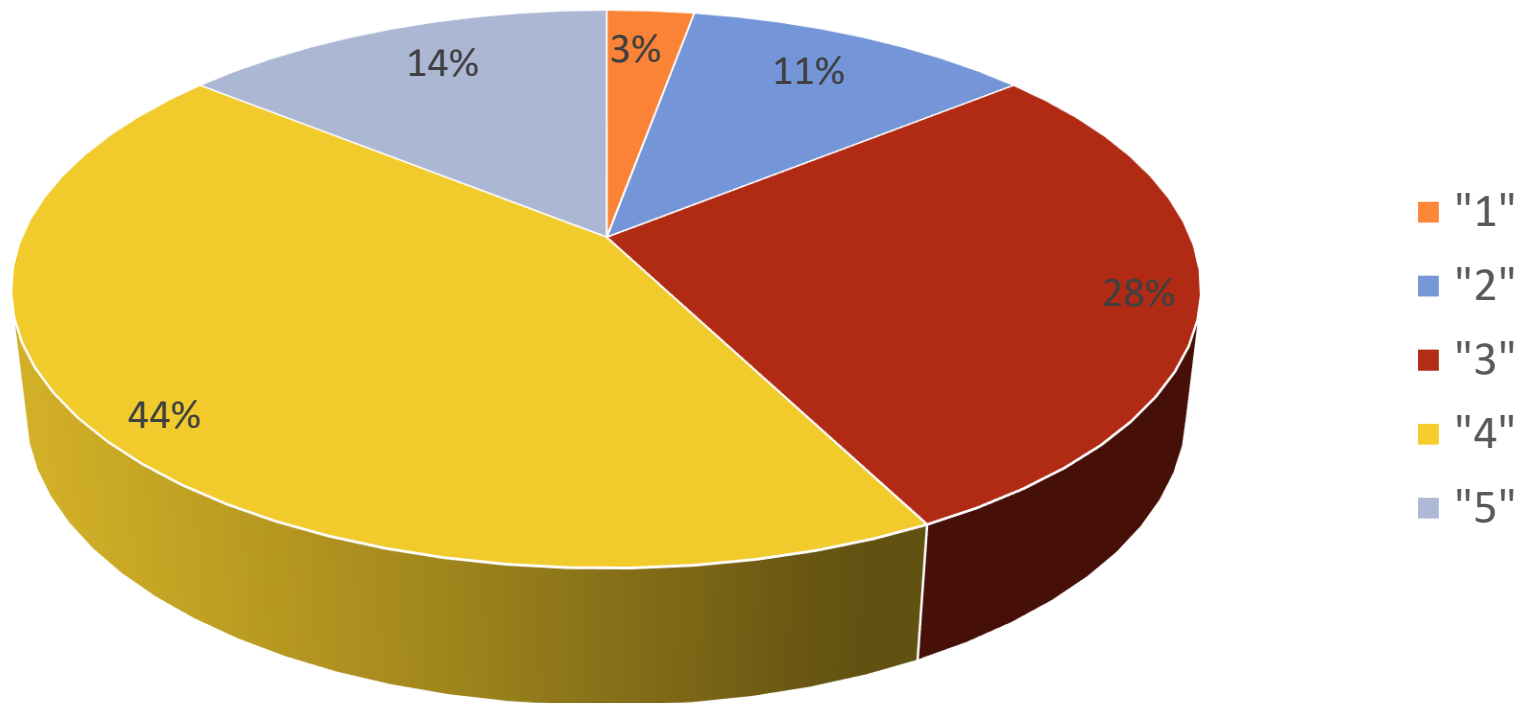
Piedāvātie risinājumi sadarbības uzlabošanai (2)

4. **Cilvēkresursu apmācība un izglītošana** - daudzas institūcijas nemaz nezina par citas iestādes kompetenci. Piemēram, izglītot ārstus un izglītības iestāžu darbiniekus par sadarbību, informācijas sniegšanu, vardarbības atpazīšanu. Kopīgas apmācības (teorētiskas un praktiskas) kopā visu institūciju pārstāvjiem
 5. NA noteikt, kura tieši iestāde ir **atbildīga par izglītības ieguves nodrošināšanu pašvaldībā**, palīdz atrast piemērotu skolu, risināt konfliktus starp pedagogu un skolēnu utt.
 6. **NPAIS kā iespējamā platforma informācijas apmaiņai** – nepieciešams nodrošināt, ka notiek informācijas apmaiņa starp sistēmām (SOPA, NPAIS) abos virzienos, ka visas institūcijas sniedz informāciju sistēmā (t.sk. izglītības iestādes, veselības speciālisti), uzlabot NPAIS darbību, veidojot to lietotājam draudzīgu.
- Ir jāstrādā komandā arī likumdošanas jomā. Jau paši likumi, ar kuriem nākas strādāt, ir pretrunā viens ar otru.

Sadarbība ar politiķiem (1)

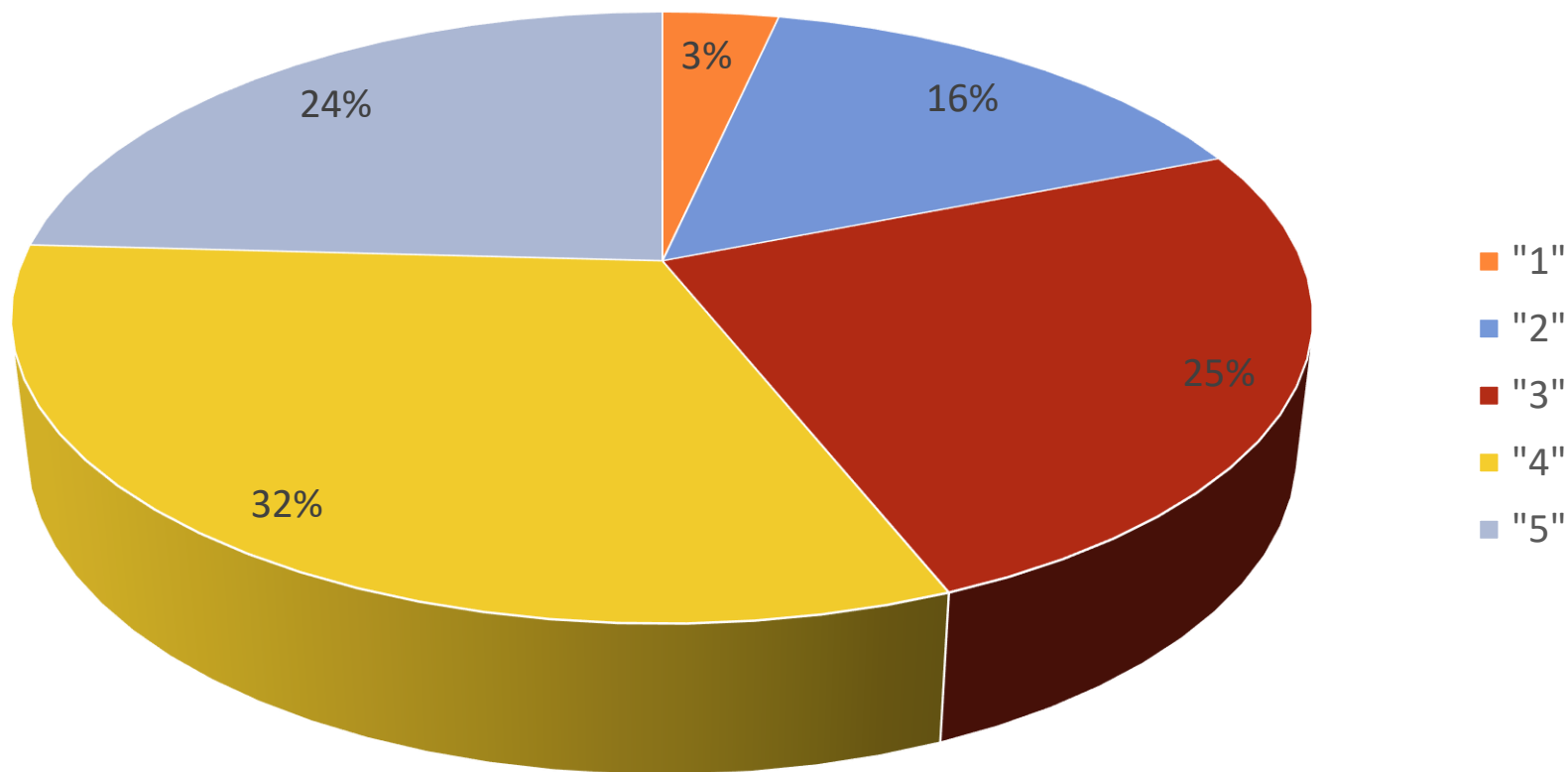
Jūtu politiķu atbalstu (1 - pilnībā nepiekrītu, 5 - pilnībā piekrītu)

Sadarbība ar politiķiem (2)

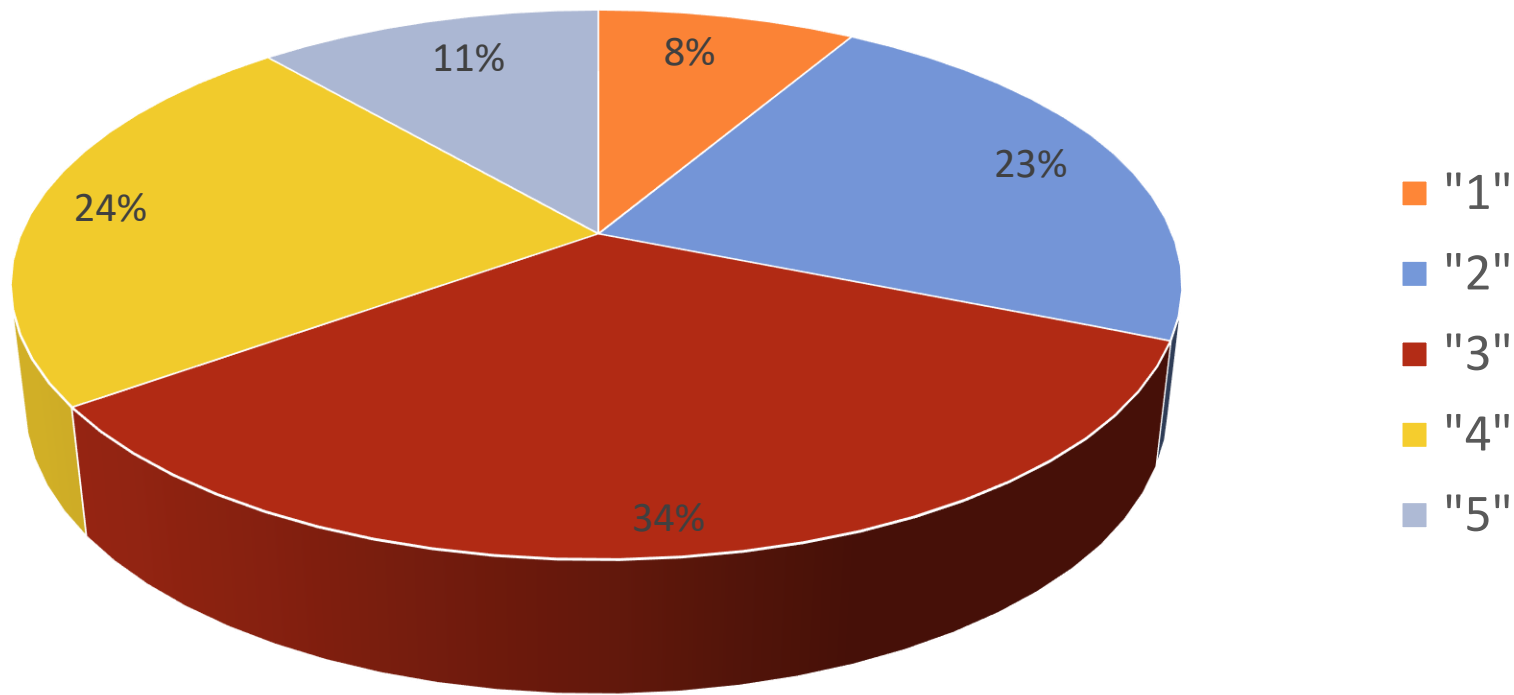
Pamatojot dienesta vajadzības un sniedzot konkrētus, argumentētus priekšlikumus, tieku uzklausīts par papildus cilvēkresursu piesaistes nepieciešamību (1 - pilnībā nepiekrītu, 5 - pilnībā piekrītu)

Sadarbība ar politiķiem (3)

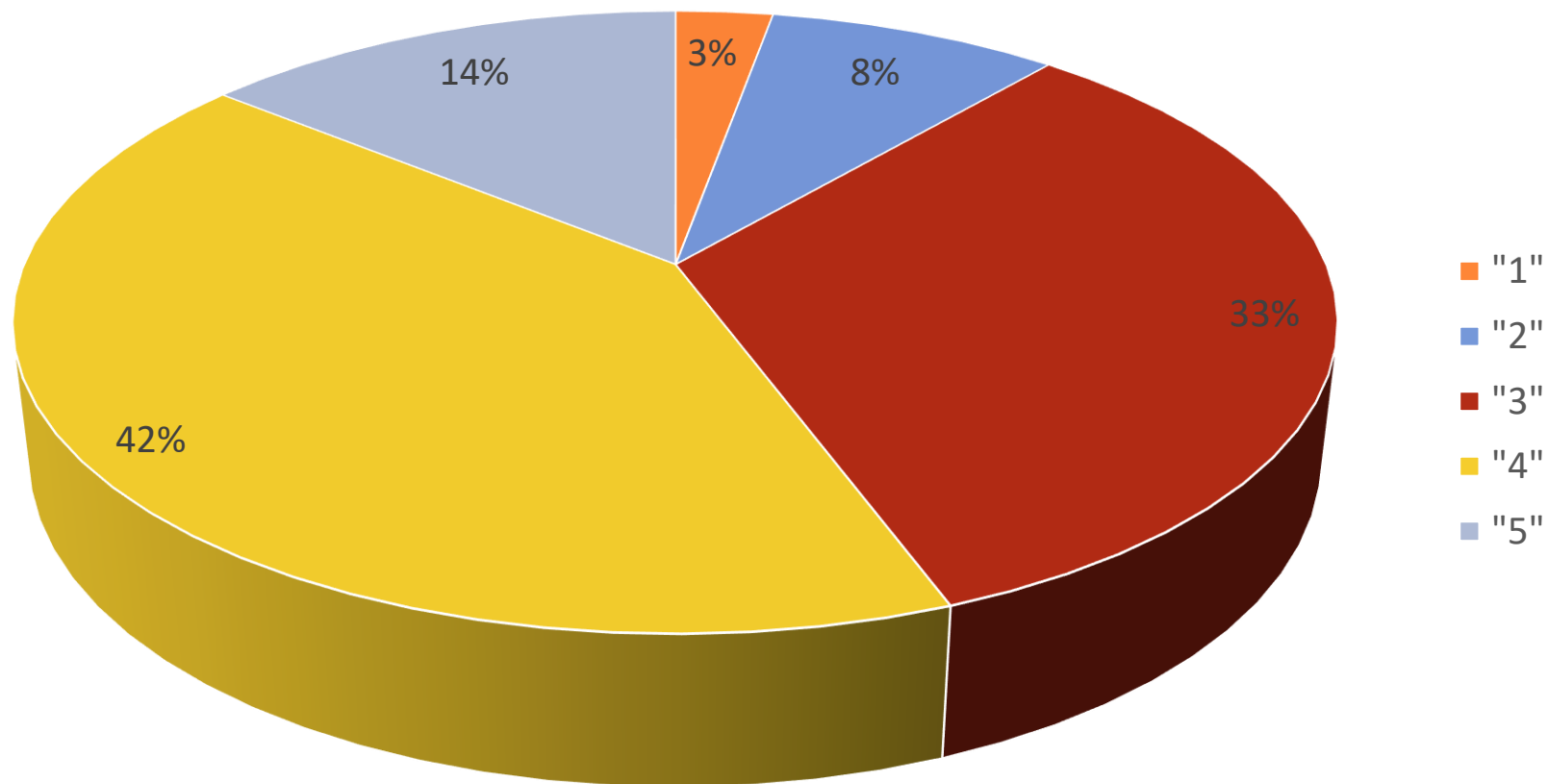
Pamatojot dienesta vajadzības un sniedzot konkrētus, argumentētus priekšlikumus, tieku uzklausīts par mēnešalgas palielināšanas nepieciešamību un sociālo garantiju (piemaksa par papildus pienākumiem, papildus atvaļinājums, veselības apdrošināšana u.c.) no

Sadarbība ar politiķiem (4)

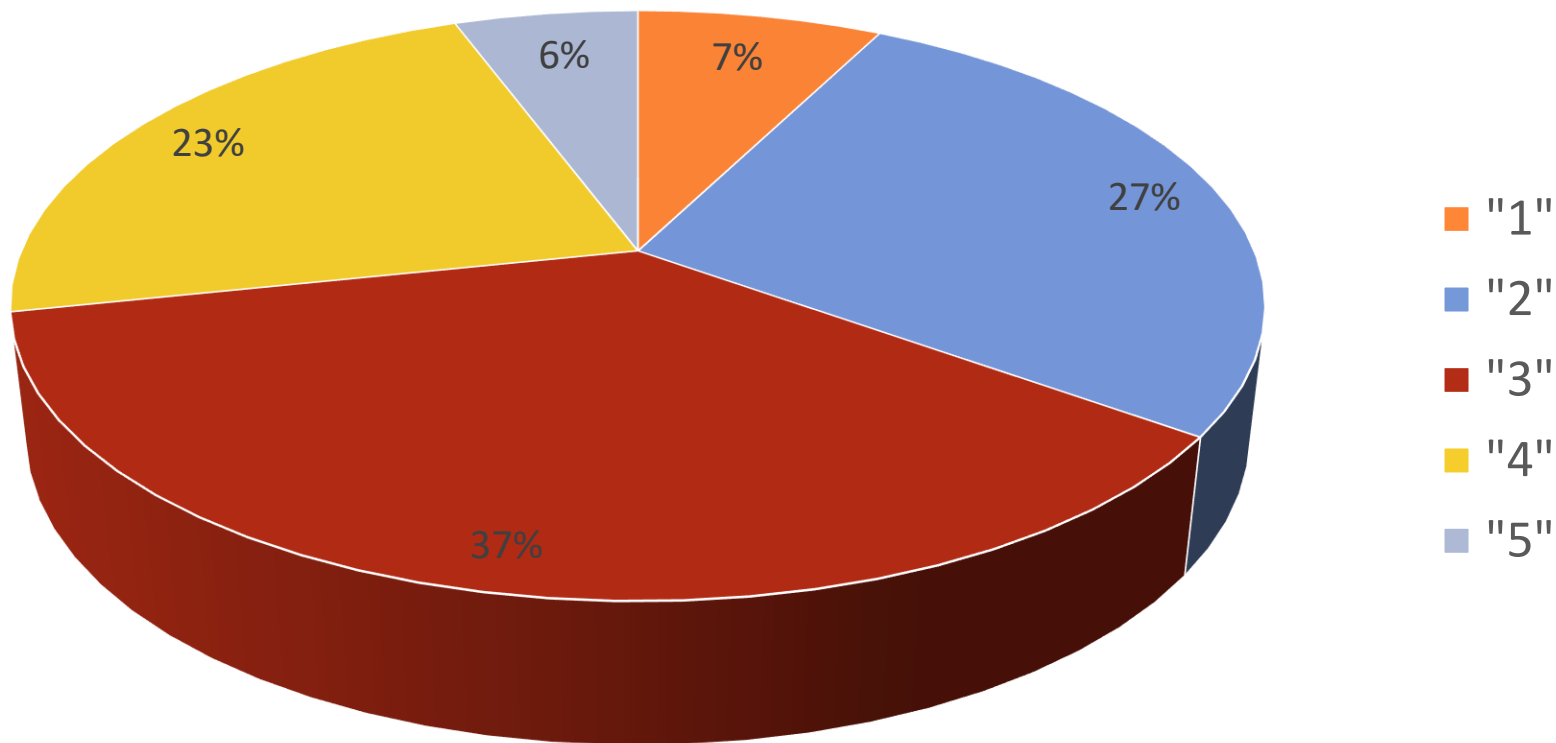
Pamatojot iedzīvotāju vajadzības, saņemu atbalstu jaunu pakalpojumu izveidei (1 - pilnībā nepiekrītu, 5 - pilnībā piekrītu)

Sadarbība ar politiķiem (5)

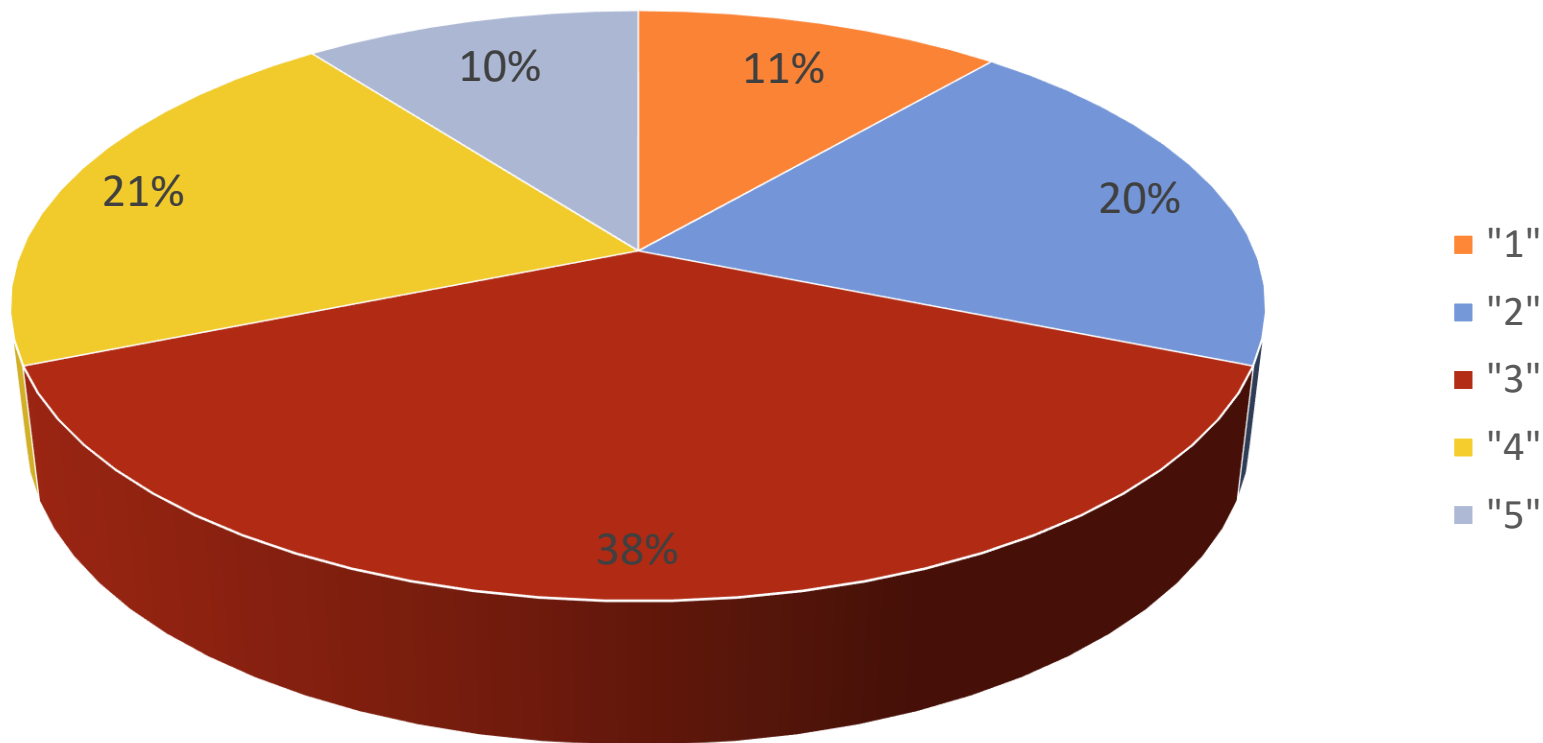
Politikājiem ir izpratne par sociālā darba specifiku
(1 - pilnībā nepiekrītu, 5 - pilnībā piekrītu)

Sadarbība ar politiķiem (6)

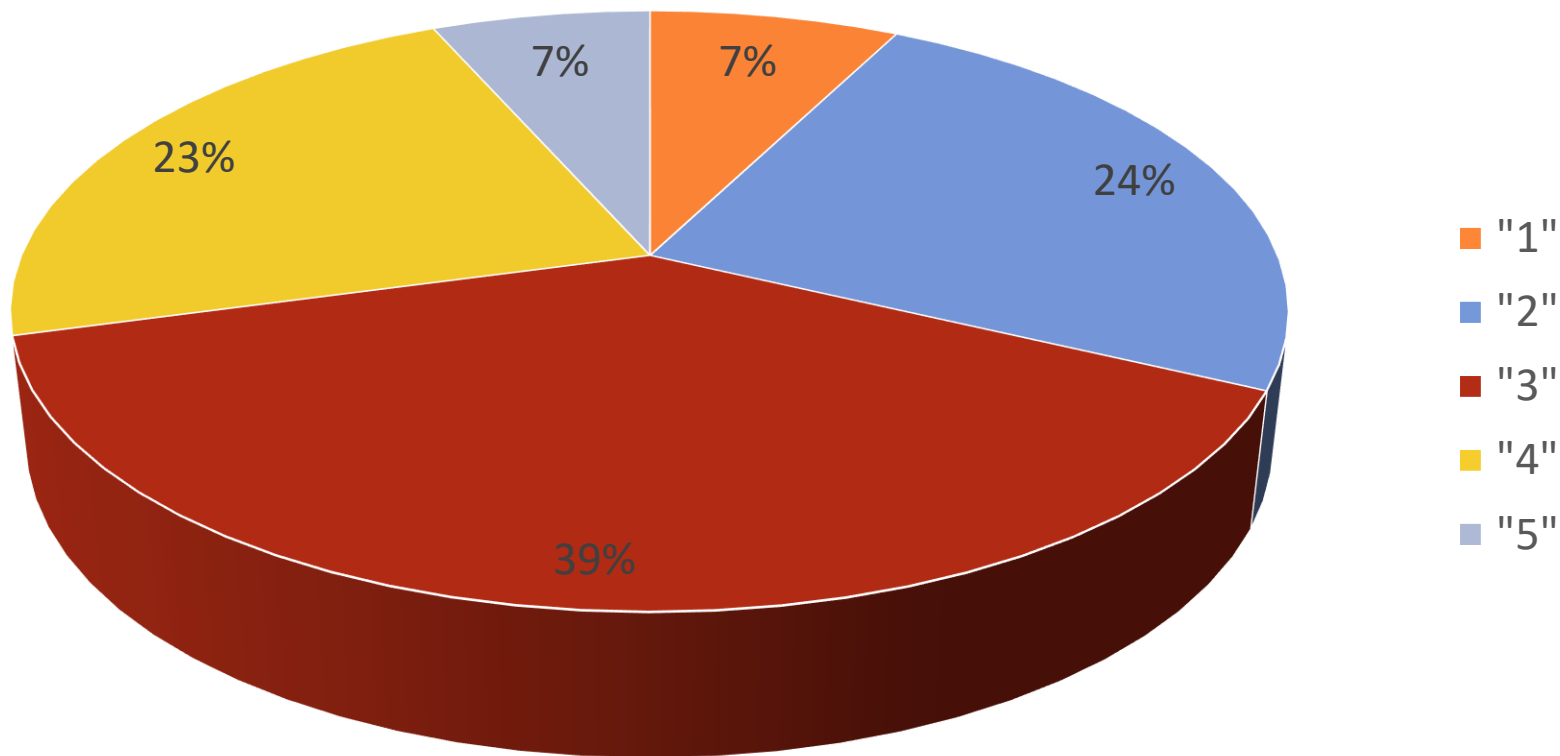
Politiķiem ir izpratne par konfidencialitāti sociālā darba jomā
(1 - pilnībā nepiekrītu, 5 - pilnībā piekrītu)

Sadarbība ar politiķiem (7)

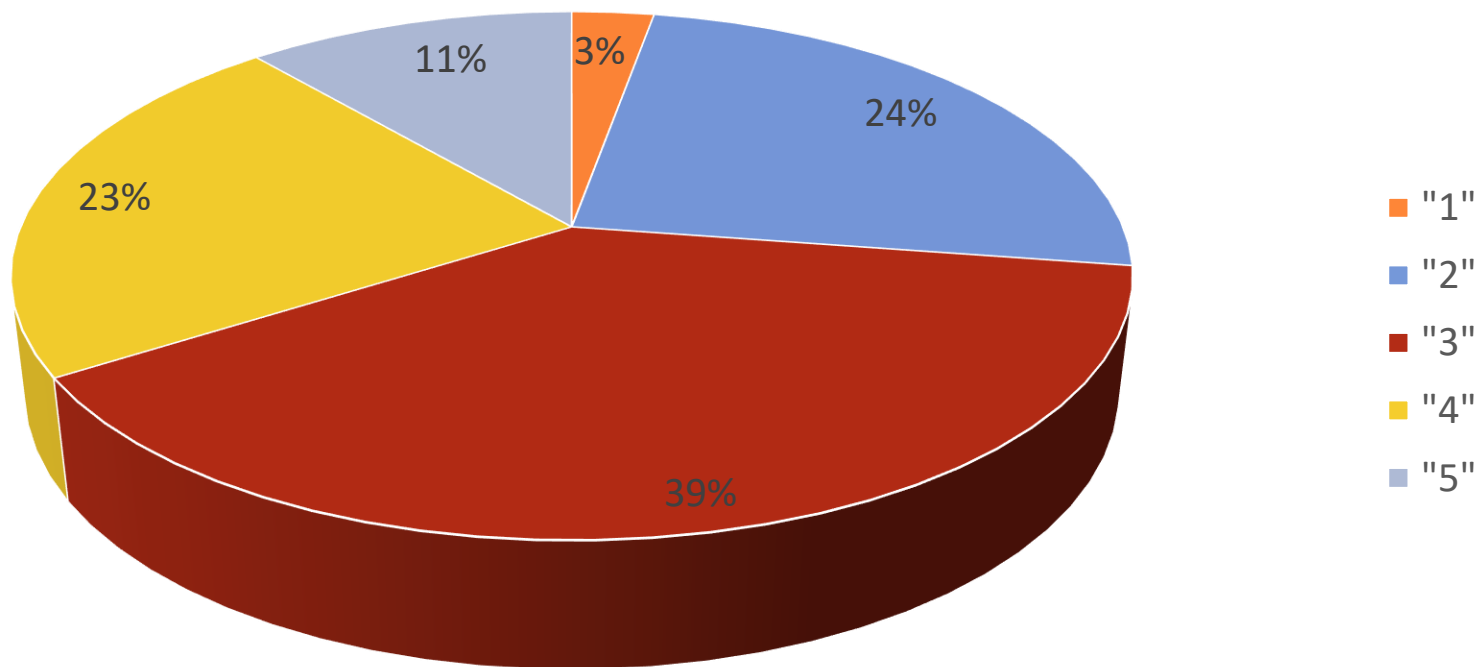
Sociālā joma ir pašvaldības prioritāte
(1 - pilnībā nepiekrītu, 5 - pilnībā piekrītu)

Sadarbība ar politiķiem (8)

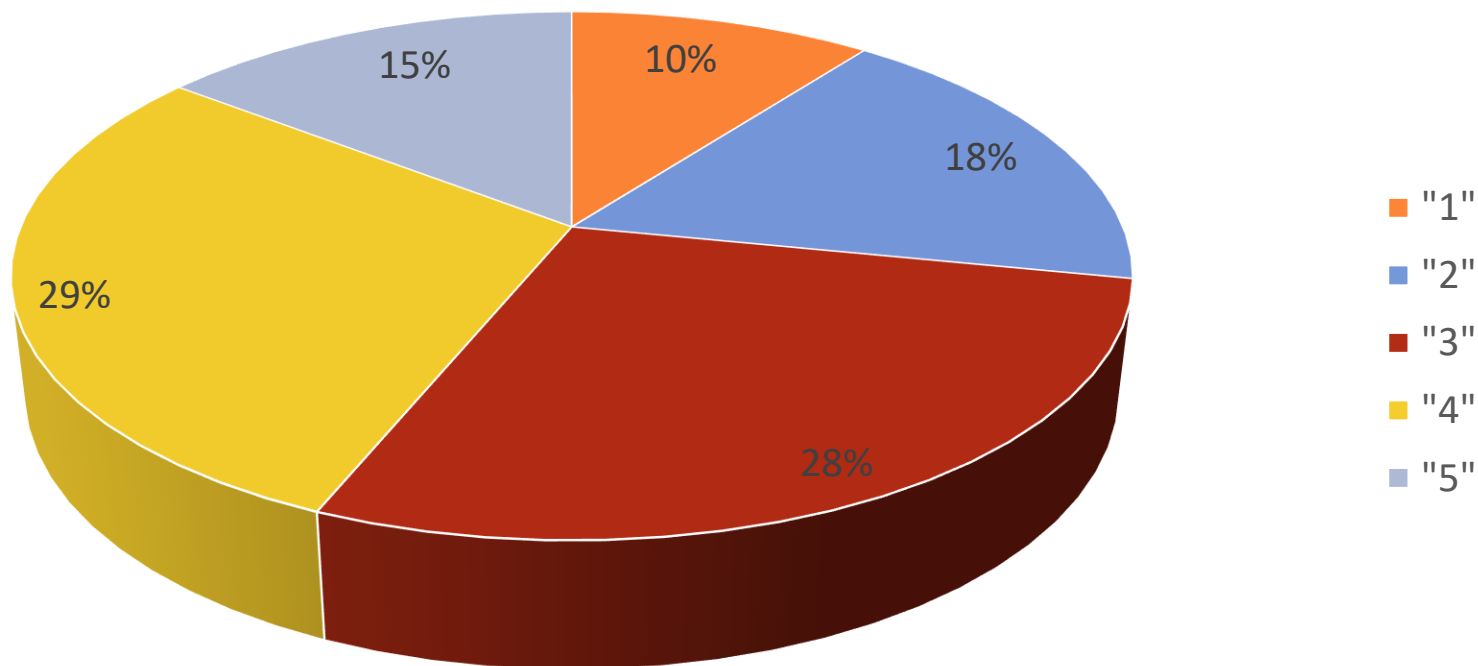
Politiķi izprot sociālā darba nepieciešamību
(1 - pilnībā nepiekrītu, 5 - pilnībā piekrītu)

Sadarbība ar politiķiem (8)

Sociālajam dienestam netiek deleģētas papildus funkcijas un „visu problēmu (klaiņojoši suņi, u.c.)” risināšana (1 - pilnībā nepiekrītu, 5 - pilnībā piekrītu)

Sadarbība ar politiķiem – respondentu komentāri (1)

.. daudz nākas ieguldīt darba, argumentējot un pierādot sociālā dienesta vajadzības

..esam kā 1188 dienests

Sociālā darba loma, sociālā darbinieka pienākumi, uzdevumi, funkcijas - līdz galam nav izpratnes politiķiem, sabiedrībai. Vēl aizvien daudzi uzskata, ka galvenā funkcija ir sociālo pabalstu piešķiršana un trūcīgo statusa noteikšana.

Sabiedrības spiediens jūtams, gadījumos, ja kaimiņos dzīvo cilvēki ar psihiskām problēmām, kurš nevēlas ārstēties, dzert zāles un pret viņa gribu nevaram neko darīt. Policija arī šādos gadījumos var tikai noplātīt rokas un teikt, kad kādam kaut ko nodarīs - zvaniem.

Sadarbība ar politiķiem – respondentu komentāri (2)

Daļai politiķu ir laba izpratne par sociālā dienesta funkcijām, viņi arī iesaistās debatēs un risina radušās problēmas, labprāt uzklausa aktualitātes. Tomēr politiķiem šķiet, ka minēto darba apjomu var paveikt arī mazāks darbinieku skaits, tādēļ papildspēkus piesaistīt grūti. Pozitīvi tas, ka ieviestie pakalpojumi tiek finansēti un uzturēti arī pēc projekta termiņa beigām. Negatīva lieta ir tā, ka visas pašvaldības iestādes tiek savstarpēji salīdzinātas un netiek pieļautas sociālās garantijas ieviest pēc būtības. Piemēram, panākt, ka sociālie darbinieki tiek apdrošināti vai veiktas piemaksas par risku.

Sociālais dienests ir kā visu to darbu darītājs, ko negrib uzņemties darīt citi speciālisti.

Tiek deleģētas papildus funkcijas - piemēram, personu izlikšanā no mājokļa vai pārvietošana uz citu, jautājumi, kurus liek atrisināt sociālajam dienestam, kaut gan tas būtu jārisina citā institūcijā, pensionāru sveikšana apaļās jubilejās, pilsētas tualetes izvietojums, rūpējas arī par dzīvniekiem, nogādājot tos patversmēs, skolēnu ceļa izdevumu administrēšana

Sadarbība ar politiķiem – respondentu komentāri (3)

Dienesta vajadzības tiek uzklausītas, bet, argumentējot ar finanšu līdzekļu trūkumu, vairums priekšlikumi tiek noraidīti. Politiķiem vairāk par sociālo darbu ir izpratne kā pabalstu dalītājiem, neredzot un nesaprotot pārējo sociālā darba specifiku.

Pēc vairākkārtējiem skaidrojumiem, vairumam politiķu ir radusies izpratne par konfidencialitāti, bet ne visiem. Nereti cenšas iejaukties atsevišķu klientu lietās.

Politiķi nespēj orientēties visās pašvaldību funkcijās, tie mainās ik pēc 4 gadiem un viņu izglītošana jā sāk no jauna. Politiķi uzklausa viedokli, ja tas ir argumentēts un pārlicinošs. Sociālā joma nav prioritāte, īsti nesaprot, kāpēc būtu vajadzīgs noteikts speciālistu skaits mazā pašvaldībā.

Sadarbība ar politiķiem – respondentu komentāri (4)

Politiku izpratne par sociālā darba nozīmi ir atkarīga no tā, cik viņiem ikdienā nākas iedziļināties sociālā dienesta kompetencē esošajos jautājumos. Izteiktais vērtējums ir par pašvaldības «vidējo» politiķi. Tiešais Sociālā dienesta kurators (arī politiķis) izcili pārzin mūsu vajadzības, ir izpratne par nepieciešamajiem uzlabojumiem.

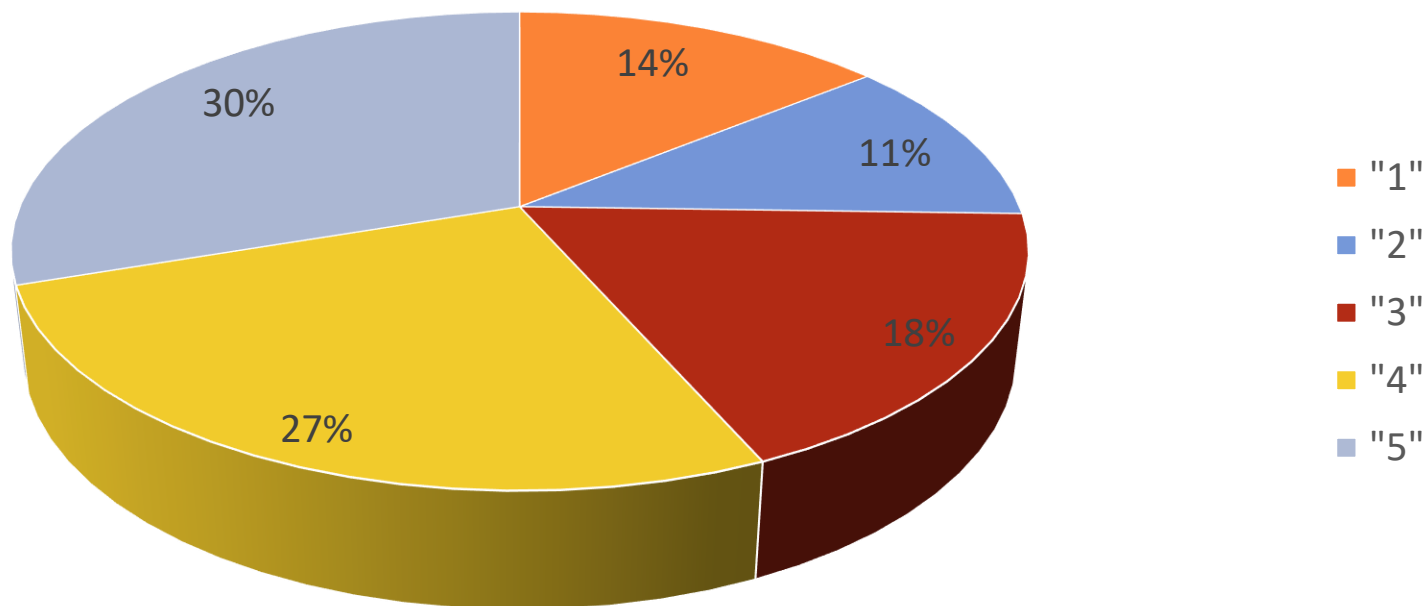
Domes priekšsēdētāja sociālajos jautājumos ļoti iedziļinās, izprot un nepieciešamības gadījumā skaidro citiem deputātiem. Tas ir liels atbalsts dienestam

Kopumā politiķu atbalsts un informētība par sociālo jomu ir apmierinoša, īpaši no deputātu puses, kuri darbojas Sociālo un veselības jautājumu komitejā.

Komunikācija ar medijiem (1)

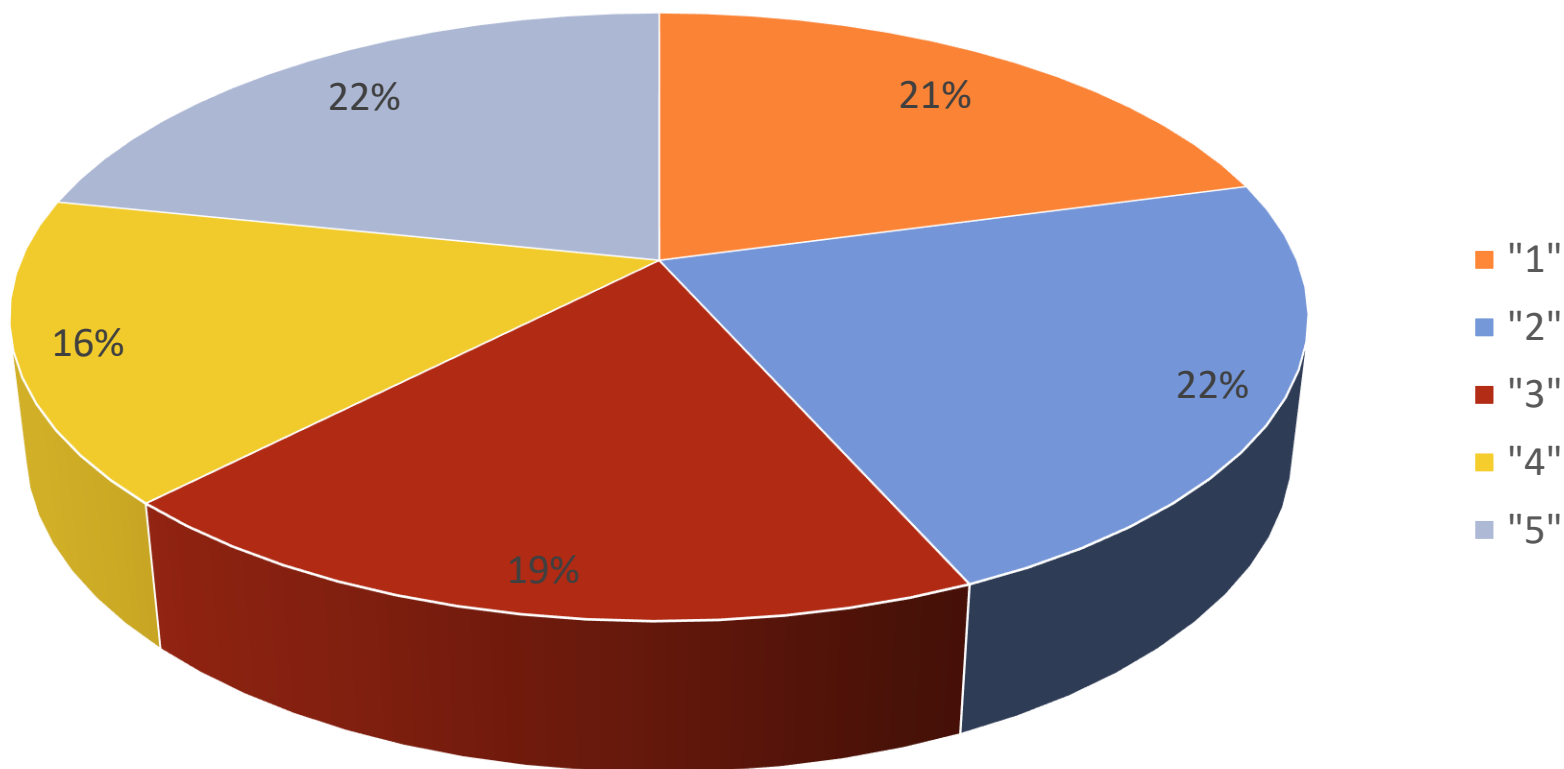
Pašvaldība vajadzības gadījumā dienestu nodrošina ar sabiedrisko attiecību speciālista atbalstu (1 - pilnībā nepiekrītu, 5 - pilnībā piekrītu)

Komunikācija ar medijiem (2)

Pašvaldībā pastāv noteikts algoritms, kā sadarboties noteiktās situācijās, kad šis atbalsts nepieciešams (1 - pilnībā nepiekrītu, 5 - pilnībā piekrītu)

Ieteikumi komunikācijas ar medijiem uzlabošanai pašvaldībās

Pašvaldībā nepieciešams sabiedrisko attiecību speciālists.; rīcība (algoritms), kā rīkoties un sniegt informāciju krīzes situācijās, ievērojot konfidencialitātes principus

Sabiedrisko attiecību speciālista loma:

- sabiedrības izglītošana, liekot lielāku uzsvaru pašu vecāku atbildībai; pieaugušo bērnu atbildību par saviem vecākiem;
- jāsniedz informācija par visām iestādēm un struktūrām
- veidot attiecības ar medijiem, veidojot savu identitāti un atpazīstamību
- lielākoties komunikācijai ar medijiem jānotiek ar sabiedrisko attiecību speciālista starpniecību, lai netiktu dezorganizēts darbs pašvaldības struktūrvienībās
- labi pārzināt dažādās jomas un sekot līdzi izmaiņām - arī sociālā jomā
- savlaicīga un aktuāla informācija, tai skaitā par pozitīviem risinājumiem un labo praksi, sociālā dienesta uzdevumiem

Katram iestādes vadītājam būtu nepieciešamas apmācības par komunikāciju ar medijiem. Svarīgi, iemācīties pasniegt informāciju tik lielā apmērā, lai neizpaustu konfidencialas ziņas par konkrētām personām

Vēlamas no Labklājības ministrijas publikācijas presē par sociālā darba aktualitātēm sabiedrības izglītošanas nolūkā.

Paldies par uzmanību!